

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-593/21 – 1

Lieta C-593/21

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2021. gada 24. septembris

Iesniedzējtiesa:

Cour de cassation (Beļģija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 10. septembris

Prasītājs:

NY

Atbildētāja:

Herios SARL

Cour de cassation de Belgique [Beļģijas Kasācijas tiesa]

Spriedums

[..] [sprieduma atsauce]

[..] *NY*

kasācijas sūdzības iesniedzēja,

[..] [sūdzības iesniedzējas advokāta identifikācijas elementi]

pret

HERIOS, sabiedrība ar ierobežotu atbildību [..] [atbildētājas kasācijas tiesvedībā identifikācijas elementi]

atbildētāja kasācijas tiesvedībā,

[..] [atbildētājas kasācijas tiesvedībā advokāta identifikācijas elementi]

I. Tiesvedība iesniedzējtiesā

Kasācijas sūdzība ir iesniegta par *Cour d'appel de Liège* [Ljēžas Apelācijas tiesa, Beļģija] 2020. gada 16. janvāra lēmumu.

[..]

[..] [procesuāli apsvērumi]

II. Fakti un tiesvedības priekšvēsture

[..] lietas faktus un tiesvedības priekšvēsturi var rezumēt šādi.

Atbildētāja noslēdza tirdzniecības pārstāvības līgumu ar Vācijā reģistrētu sabiedrību *Pöensgen*, atbilstoši kuram tai bija ekskluzīvas tiesības tirgot pilnvarotāja [..] preces Beļģijā, Francijā un Luksemburgā.

2009. gadā tā nolīga prasītāju uz mutvārdu līguma pamata kā apakšpārstāvi, kurš saņem atlīdzību un kura uzdevums ir tirgot *Pöensgen* izplatītās preces iepriekš minētajā teritorijā.

2015. gada beigās un 2016. gada sākumā starp prasītāju, atbildētāju un *Pöensgen* notika sarunas par tirdzniecības pārstāvības turpināšanu, kuras veiktu prasītājs tieši, un ka atbildētāja izbeigtu veikt attiecīgās darbības, un šīs sarunas noslēdzās bez rezultāta.

2016. gada 8. jūnijā sabiedrība *Pöensgen* paziņoja par līguma, kas bija noslēgts ar atbildētāju, izbeigšanu; tika piemērots sešu mēnešu uzteikuma termiņš, līdz ar to līgumiskās attiecības tika izbeigtas 2016. gada 31. decembrī.

2017. gada janvārī [prasītājs] kļuva par sabiedrības *Pöensgen* tirdzniecības pārstāvi un 2017. gada aprīlī to starpā tika noslēgts līgums.

Ar 2017. gada 23. februāra vēstuli atbildētāja izbeidza līgumu, kas to saistīja ar prasītāju, atsaucoties uz ārkārtas apstākļiem, kuru dēļ absolūti nav iespējams turpināt jebkādu profesionālu sadarbību starp pilnvarotāju un pārstāvi, proti, galvenā līguma pārtraukšanas dēļ.

2017. gada 22. maijā atbildētāja un sabiedrība *Pöensgen* vienojās par izstumšanas atlīdzības izmaksu par labu atbildētājai.

Prasītājs, uzskatīdams, ka viņam ir tiesības saņemt izstumšanas atlīdzību par jaunajiem klientiem, kurus viņš atrada atbildētājai, un, par kuriem atbildētāja saņēma atlīdzību no sabiedrības *Pöensgen*, prasītājs cēla prasību pret atbildētāju par atbilstošās izstumšanas atlīdzības izmaksu, kas viņa ieskatā bija jāaprēķina

atbilstoši atbildētājas 2016. gada apgrozījumam, tostarp pateicoties jaunajiem iegūtajiem klientiem.

Pirmās instances tiesas nolēma, ka prasītājam jāizmaksā izstumšanas atlīdzība.

Apelācijas spriedumā šis spriedums tika grozīts un tajā tika atzīts, ka prasītājam nav nekāda veida tiesību uz izstumšanas atlīdzību.

III. Kasācijas pamats

Prasītājs ir iesniedzis pamatu, kas ir izteikts šādā redakcijā:

Pārkāptās tiesību normas

- *Code de droit économique* (Ekonomikas tiesību kodekss) X.5 pants un X.18 panta pirmā daļa;
- *Padomes Direktīvas 86/653/EEK (1986. gada 18. decembris) par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem* [OV 1986, L 382, 17. lpp.] 17. panta 1. punkts un 2. punkta a) apakšpunkta pirmais ievilkums;
- *vispārējais [Savienības] tiesību pārākuma princips pār valsts tiesībām*

Kritizētie nolēmumi un pamatojums

[Pārsūdzētajā] spriedumā [...] ir noraidīta prasītāja prasība [...] [it īpaši šādu iemeslu dēļ]:

“Attiecībā uz apgalvoto iztumšanu

Lietas dalībnieku starpā nav strīda, ka viņu starpā bija noslēgts tirdzniecības pārstāvības līgums, kas Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodekss) 1.11 pantā ir definēts kā līgums, ar kuru vienai pusei, tirdzniecības pārstāvim, otra puse – pilnvarotājs, kam pārstāvis nav padots, pastāvīgi un pret atlīdzību tirgo un attiecīgā gadījumā noslēdz darījumus pilnvarotājam par labu un viņa vārdā.

Tirdzniecības pārstāvim ir atļauts izmantot apakšpārstāvi. Tirdzniecības pārstāvis [atbildētāja] šādā gadījumā kļūst par pilnvarotāja apakšpārstāvi [prasītājs], un arī apakšpārstāvim ir jāpiešķir atlīdzība (Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.5 pants).

Līgumisko attiecību izbeigšanas dēļ starp sabiedrību Pöensgen un [atbildētāju] vairs nepastāv arī līguma par apakšpārstāvību priekšmets.

[..]

[Prasītāja] prasība ir celta tieši par (Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 pantā paredzēto izstumšanas atlīdzību, uz kādu ir tiesības tirdzniecības pārstāvim, ja ir izpildīti noteikti kritēriji pēc tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas.

[..]

Vēl ir jāpārbauda, vai [prasītājs] atbilst nosacījumiem, lai viņam tiktu piešķirta izstumšanas atlīdzība. Atbilstošās prasības ir definējis likumdevējs.

Saskaņā ar (Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 pantu tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz izstumšanas atlīdzību pēc tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas, ja viņš atradis jaunus klientus pilnvarotājam, vai tad, ja viņš ir būtiski palielinājis tā darījumu apjomu ar esošajiem klientiem, ja tas joprojām var sniegt ievērojamus ienākumus pilnvarotājam.

No klientu sarakstiem un [prasītāja] iesniegtajiem skaitļiem par pasūtījumiem izriet, ka [viņš] ir paplašinājis [atbildētājas] klientu loku.

Ievērojot Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 panta tekstu, turklāt ir nepieciešams, lai pilnvarotājs no jaunajiem atrastajiem klientiem turpinātu gūt ievērojamus ienākumus arī pēc līgumtiesisko attiecību beigām.

Izstumšanas atlīdzība, ko saņēma [atbildētāja] tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas dēļ, kas bija spēkā starp pušu atbildētāju un sabiedrību Pöensgen, nav uzskatāma par ievērojamiem ienākumiem nākotnē, ko [atbildētāja] ir saņēmusi tādēļ, ka [prasītājs] tai ir atradis jaunus klientus, bet gan tā ir izmaksājama saskaņā ar likumu.

Prasījums par izstumšanas atlīdzību ir nevis ievērojami ienākumi nākotnē, bet gan tā izriet no tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas [..].

Tā kā Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 panta teksta redakcija ir skaidra, nav nepieciešams uzdot [prasītāja] ieteikto prejudiciālo jautājumu Eiropas Savienības Tiesai attiecībā uz ievērojamu ienākumu jēdziena interpretāciju.

[Atbildētāja] nākotnē nevarēs gūt labumu no atrastajiem klientiem. Šajā nozīmē 2017. gada 22. maija vienošanās, kas tika noslēgta starp [atbildētāju] un sabiedrību Pöensgen, tiešā veidā apstiprina, ka [ir] nolīdzināti visi pušu savstarpējie prasījumi maksājumu, informācijas, rēķinu un atbildības jomā, kas izriet no 2006. [lasīt – 2016.] 31. decembrī izbeigtā tirdzniecības pārstāvības līguma, savukārt [prasītājs] un sabiedrība Pöensgen turpina sadarboties un arī izmantot jau izveidoto klientu loku.

Iebildumi

Saskaņā ar Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.5 pantu, ja vien nav paredzēts pretēji, tirdzniecības pārstāvis var savu pilnvaru izpildei izmantot apakšpārstāvjus, kuriem viņš pats izmaksā atlīdzību un par kuru rīcību viņš atbild, kā arī viņš kļūst par viņu pilnvarotāju.

Saskaņā ar Padomes Direktīvas 86/653/EEK (1986. gada 18. decembris) par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem 17. panta 1. punktu dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tirdzniecības pārstāvis pēc pārstāvja līguma izbeigšanas saņem atlīdzību.

Dalībvalstīm bija izvēles iespēja starp izstumšanas atlīdzības regulējumu, ar ko paredz tirdzniecības pārstāvim atlīdzināt atrasto klientu vērtību, ko tas ir nesis pilnvarotājam, un zaudējumu kompensācijas regulējumu, kas izriet no līguma zuduma.

Attiecībā uz alternatīvas pirmo izvēli iepriekš minētās direktīvas 17. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

“Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz atlīdzību, ja:

– *viņš pilnvarotājam ir atradis jaunus klientus vai ir būtiski palielinājis viņa darījumu apjomu ar esošajiem klientiem, un pilnvarotājs turpina gūt ievērojamus ienākumus no darījumiem ar šādiem klientiem,*

un

– *šī [taisnīgā] atlīdzība jāmaksā, ņemot vērā visus apstākļus un jo īpaši komisijas naudu, ko tirdzniecības pārstāvis zaudējis darījumos ar šiem klientiem. Dalībvalstis var paredzēt, ka šajos nosacījumos jāietver arī tas, vai piemēro tirdzniecības ierobežošanas klauzulu 20. panta nozīmē”.*

Veicot izvēli par labu izstumšanas atlīdzībai Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 panta pirmajā daļā ir noteikts, ka:

“Tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz izstumšanas atlīdzību pēc tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas, ja viņš ir atradis jaunus klientus pilnvarotājam, vai tad, ja viņš ir būtiski palielinājis tā darījumu apjomu ar esošajiem klientiem, ja tas joprojām var sniegt ievērojamus ienākumus pilnvarotājam”.

Šīs pašas tiesību normas otrajā daļā ir precizēts, ka, ja tirdzniecības pārstāvības līgumā ir paredzēta tirdzniecības ierobežošanas klauzula, pieņem, ka pilnvarotājs gūst ievērojamus ienākumus, ja vien nepastāv pierādījumi par pretējo.

Tādējādi neskarot izslēgšanas gadījumus, kas ir paredzēti X.18 panta piektajā daļā, kas nav piemērojami šajā lietā, apakšpārstāvim ir tiesības uz izstumšanas atlīdzību, kas ir jāsedz viņa pilnvarotājam, (tirdzniecības pārstāvim attiecībā uz pamata līgumiskajām attiecībām), ja viņš pierāda, ka ir atradis klientus šim

pilnvarotājam vai arī ir būtiski palielinājis tā darījumu apjomu ar pilnvarotāja esošajiem klientiem un ja pēc līguma izbeigšanas šī darbība nes ievērojamus ienākumus pilnvarotājam.

Izstumšanas atlīdzība, ciktāl to galvenajam pārstāvim izmaksā viņa paša pilnvarotājs par apakšpārstāvja atrastajiem klientiem galvenajam pārstāvim, šajā ziņā ir uzskatāma par “ievērojamiem ienākumiem”, kādus pilnvarotājam sniedz apakšpārstāvis pēc līguma par tirdzniecības apakšpārstāvniecības izbeigšanas.

Ne nenoliedzamais fakts, ka izstumšanas atlīdzība, ko maksā galvenajam pārstāvim, “izriet no tiesībām, kas ir noteiktas ar likumu”, ne arī apstāklis, ka apakšpārstāvis, kas pēc galvenā tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas ar viņa paša pilnvarotāju un tirdzniecības apakšpārstāvības līguma izbeigšanas ir kļuvis par galveno pārstāvi tām pašām precēm, turpinās “gūt labumu no jau izveidotā klientu loka” saistībā ar apakšpārstāvniecību, viņam neliedz saistībā ar apakšpārstāvniecību tiesības uz izstumšanas atlīdzību pēc apakšpārstāvniecības līguma izbeigšanas.

Spriedumā, kurā attiecībā uz tirdzniecības apakšpārstāvniecības līgumu ir konstatēts, (i) ka tas ir izbeigts, (ii) ka apakšpārstāvis ir “paplašinājis klientu loku” un tārad viņš ir atradis klientus savam pilnvarotājam, galvenajam pārstāvim, nevarēja, nepārkāpjot Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 pantu un Direktīvas 86/653/EEK 17. panta 2. punkta a) apakšpunkta pirmo ievilkumu, noraidīt prasītāja pieteikumu par izstumšanas atlīdzības piešķiršanu ar pamatojumu, ka atbildētājas no Pöensgen prasītā un saņemtā izstumšanas atlīdzība bija maksājama saskaņā ar likumu, un ka prasītājs un sabiedrība Pöensgen turpinās sadarboties un izmantot jau izveidoto klientu loku.

Pakārtoti, prasītājs izsaka priekšlikumu Kasācijas tiesai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (konsolidētās versijas) 267. pantu uzdot šādu prejudiciālo jautājumu:

[..] [prejudiciālais jautājums, kas ir ietverts rezolutīvajā daļā]

IV. Iesniedzējtiesas nolēmums

Saskaņā ar Padomes Direktīvas 86/653/EEK (1986. gada 18. decembris) par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem 17. panta 1. punktu dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tirdzniecības pārstāvis pēc pārstāvja līguma izbeigšanas saņem atlīdzību saskaņā ar 2. punktu, vai kompensāciju par zaudējumiem saskaņā ar 3. punktu.

Saskaņā ar šīs direktīvas 17. panta 2. punkta a) apakšpunkta pirmo ievilkumu tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz atlīdzību, ja un ciktāl viņš pilnvarotājam ir atradis jaunus klientus, vai ir būtiski palielinājis darījumu apjomu ar esošajiem

klientiem, un pilnvarotājs turpina gūt ievērojamus ienākumus no darījumiem ar šādiem klientiem.

Code de droit économique (Ekonomikas tiesību kodeksa) X.18 panta pirmajā daļā [...], ar ko ir transponēts direktīvas 17. panta 2. punkta a) apakšpunkts, ir noteikts, ka pēc tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas, tirdzniecības pārstāvim ir tiesības uz izstumšanas atlīdzību, ja viņš ir atradis jaunus klientus pilnvarotājam, vai ir būtiski palielinājis darījumu apjomu ar esošajiem klientiem, ja tas joprojām var sniegt ievērojamus ienākumus pilnvarotājam.

Spriedumā ir konstatēts, ka prasītājs bija atbildētājas apakšpārstāvis, ka viņš tai atrada jaunus klientus un ka pēc galvenā tirdzniecības pārstāvības līguma izbeigšanas atbildētāja saņēma izstumšanas atlīdzību no galvenā pilnvarotāja, savukārt prasītājs kļuva par šī agrākā galvenā pilnvarotāja pārstāvi.

Prasības pamatā tiek izteikts iebildums pret pārsūdzēto spriedumu, ka tajā ir atteikts piešķirt izstumšanas atlīdzību prasītājam tādēļ, ka atbildētājas saņemtā atlīdzība tai nesniedz ievērojamus ienākumus, jo tie nav ienākumi, kas radīsies nākotnē, bet gan atlīdzība, kas pienācās saskaņā ar likumu, un ka prasītājs turpinās darbu un izmantot klientu loku kopā ar iepriekšējo galveno pilnvarotāju.

Izvirzītā pamata pārbaudei ir nepieciešams interpretēt iepriekš minētā 17. panta 2. punkta a) apakšpunkta pirmo ievilkumu.

Līdz ar to pirms nolēmuma pieņemšanas Eiropas Savienības Tiesai ir jāuzdod jautājums, kas ir ietverts šī nolēmuma rezolūtivajā daļā.

Ar šādu pamatojumu,

[Kasācijas] tiesa

Aptur tiesvedību, līdz Eiropas Savienības Tiesa sniegs atbildi uz šādu jautājumu:

vai Padomes Direktīvas 86/653/EEK (1986. gada 18. decembris) par dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanu attiecībā uz pašnodarbinātiem tirdzniecības pārstāvjiem 17. panta 2. punkta a) apakšpunkta pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā izstumšanas atlīdzība, kas ir izmaksājama galvenajam pārstāvim atbilstoši klientu daudzumam, kurus ir atradis apakšpārstāvis, nav “ievērojami ienākumi”, kas ir piešķirti galvenajam pārstāvim?

[..] [tiesas sastāvs, datums, procesuāli apsvērumi un paraksti]